

TAJIRIBADA OSHQOZON VA O'N IKKI BARMOQLI ICHAK ARTERIYALARI SHOXLARINING ELASTIKLIK XUSUSIYATLARI

Usanov Sanjar Sadinovich, Dotsent,

tibbiyot fanlari nomzodi

Klinik anatomiya kafedrası

Samarqand davlat tibbiyot universiteti,

Kirish: ushbu maqolada tajribada oshqozon va o'n ikki barmoqli ichak arteriyalari shoxlari havzalarining plastisiyasi o'rganilganligi tasvirlangan. Ushbu masalani aniqlashtirish uchun biz dastlab 5 ta buzilmagan oshqozon va o'n ikki barmoqli ichakning angiogrammalarida itlar ushbu organlarning alohida arteriyalarining dallanma havzalarini o'rganishdi. Ushbu organlarning har bir asosiy arteriyasi o'ziga xos dallanish zonasiga ega, bu erda qon oqimi asosan ushbu arteriya tomonidan amalga oshiriladi.

Kalit so'zlar: tajriba, itlar, oshqozon arteriyalari, o'n ikki barmoqli ichak, angiogramma, indigokarmin, katta tomirlar.

ИЗУЧЕНИЕ ПЛАСТИЧНОСТИ БАСЕЙНОВ ВЕТВЕЙ АРТЕРИЙ ЖЕЛУДКА И ДВЕНАДЦАТИПЕРСТНОЙ КИШКИ В ЭКСПЕРИМЕНТЕ

Санжар Садинович Усанов, доцент,

Кандидат медицинских наук

Кафедра клинической анатомии

Самаркандский государственный медицинский университет,

Резюме: В данной статье описывается изученная пластичность бассейнов ветвей артерий желудка и двенадцатиперстной кишки в эксперименте. Для выяснения этого вопроса нами первоначально были изучены бассейны

ветвления отдельных артерий этих органов на ангиограммах 5 интактных желудков и 12-перстной кишки собаки. Каждая магистральная артерия этих органов имеет свою зону ветвления, где кровоток осуществляется преимущественно этой артерией.

Ключевые слова: эксперимент, собаки, желудочные артерии, 12-перстная кишка, ангиограмма, индигокармин, магистральные сосуды.

TO STUDY THE PLASTICITY OF THE BASINS OF THE BRANCHES OF THE ARTERIES OF THE STOMACH AND DUODENUM IN AN EXPERIMENT

Sanzhar Sadinovich Usanov, Associate Professor,

Candidate of Medical Sciences

Department of Clinical Anatomy

Samarkand State Medical University

Resume: This article describes the studied plasticity of the basins of the branches of the arteries of the stomach and duodenum in an experiment. To clarify this issue, we initially studied the branching basins of individual arteries of these organs on angiograms of 5 intact stomachs and 12 duodenum of a dog. Each main artery of these organs has its own branching zone, where blood flow is carried out mainly by this artery.

Keywords: experiment, dogs, gastric arteries, duodenum 12, angiogram, indigocarmine, great vessels.

Kirish: So‘nggi yillarda umuman saraton kasalliklarini, xususan qorin bo‘shlig‘i organlarining o‘simtalarini mintaqaviy infuziya va perfuziya usullari orqali kimyoviy terapiya qilish masalasi nafaqat klinik shifokorlar, balki tajriba o‘tkazuvchilar diqqatini ham jalb qilmoqda [1,3]. Dori vositalarini o‘sha o‘simta yoki yallig‘lanish o‘choqini oziqlantiruvchi arteriyaga kiritish, preparatning qon

tarkibida yuqori konsentratsiyasini yaratishga imkon beradi va to'g'ridan-to'g'ri o'sha hujayralar bilan aloqa qilish imkonini beradi [2].

Hozirgi kunda bosh, tana va a'zolarining asosiy arteriyalarini zondlash orqali turli lokalizatsiyadagi o'simtalarni kimyoviy terapiya qilishga bag'ishlangan ko'plab ilmiy ishlar mavjud [4]. Organlarning mintaqaviy infuziya va perfuziya usullarining rivojlanishi qon tomirlarining shoxlanish havzalarini o'rganish, ularni izolyatsiya qilish imkoniyatlari va perfuzatning oqishini oldini olish bilan chambarchas bog'liqdir. Ayrim organlar bo'yicha bunday tadqiqotlar olib borilmoqda [5]. Ammo oshqozon va o'n ikki barmoq ichak arteriyalarining shoxlanish zonalarini jonivor tirik paytida o'rganishga bag'ishlangan tadqiqotlar juda kam va qarama-qarshiliklarga ega.

Tadqiqot maqsadi: Biz eksperimentda oshqozon va o'n ikki barmoq ichak arteriyalarining shoxlanish havzalarining plastikligini o'rgandik.

Tadqiqot materiali va usullari: Ushbu masalani yanada aniqlashtirish uchun dastlab itlarning 5 ta butunlay sog'lom oshqozon va o'n ikki barmoq ichak angiogrammalarida ushbu organlarning ayrim arteriyalarining shoxlanish havzalari o'rganildi. Keyinchalik, 18 ta itda jonivor tirik paytda 5% indigo-karmin eritmasi alohida-alohida arteriyalarga kiritilib, oshqozon va o'n ikki barmoq ichakning ayrim arteriyalarining shoxlanish zonalarini aniqlangan.

Tadqiqot natijalari: Oshqozon va o'n ikki barmoq ichakning asosiy qon tomirlarining shoxlanish havzalari boshqa arteriyalar va venalar saqlanib qolgan holatda o'rganilgan. Bu esa tabiiy ravishda indigo-karmin eritmasining tarqalishiga qarshilik ko'rsatib, uning tarqalishini tabiiy chegaralar bilan chekladi.

Oshqozonning asosiy arteriyalarining shoxlanish zonasini aniqlash uchun eksperimentda indigo-karmin eritmasi 4 itda chap oshqozon arteriyasiga, 4 itda chap oshqozon-so'lak arteriyasiga, 3 itda o'ng oshqozon arteriyasiga va 4 itda o'ng oshqozon-so'lak arteriyasiga kiritilgan. Kraniyal pankreato-o'n ikki barmoq ichak arteriyasiga eritma 6 itda, kaudal pankreato-o'n ikki barmoq ichak arteriyasiga 6 itda, shuningdek, yuqori chambar arteriyasining ikkinchi shoxiga 6 itda kiritilgan.

Operatsiyadan keyin itlar tirik qolgan. Chap oshqozon arteriyasiga 5% indigo-karmin eritmasi kiritilganda eritma kardiya sohasini, qisman oshqozon fundusini, kichik egri chiziq va kichik so‘lakni pilorik qismgacha, shuningdek oshqozon devorining old va orqa devorining ikki uchdan bir qismini bo‘yadi. O‘ng oshqozon arteriyasiga eritma kiritilganda eritma asosan oshqozonning kichik egri chizig‘ining pilorik qismida, shuningdek organning old va orqa devorlarida tarqaladi. O‘ng oshqozon-so‘lak arteriyasiga eritma oshqozonning katta egri chizig‘i bo‘ylab o‘n ikki barmoq ichakning boshlanishidan oshqozon tanasining pilorik qismiga o‘tish joyigacha tarqalib, organning old va orqa devorlarini hamda katta so‘lakning o‘ng yarmiga ta’sir qiladi. Oshqozon fundusini oziqlantiruvchi qisqa arteriyalar kichik diametrغا ega bo‘lganligi sababli, indigo-karmin eritmasi oldindan o‘pkachaning bo‘g‘imida ligatur qilingan so‘lak arteriyasiga kiritilgan. Bunday holda, indigokarmin eritmasi oshqozon tubiga tarqalib, organning old va orqa yuzalarining uchdan bir qismini va katta omentumning chap yarmini qamrab oldi va oshqozon tanasining pilorik qismga o'tish joyiga etib bordi. Shunday qilib, oshqozonning asosiy arteriyalarining terminal shoxlari orasidagi organ anastomozlarining ko'p soniga qaramay, har bir katta arteriyaning o'ziga xos dallanish zonasi mavjud, bu erda odatda qon aylanishi ma'lum bir arteriya tomonidan amalga oshiriladi. Oshqozonning asosiy arteriyasi ko'p marta tarvaqaylab," terminal " tarmog'ini hosil qiladi arteriyalar, unda qon normal sharoitda ozgina aralashadi. Organning asosiy arteriyalarining dallanish havzalari orasidagi anastomozlarning eng ko'p soni bo'lgan oshqozon membranalarining qon tomir to'shagining joylari odatda qo'shni qon ta'minoti zonalari bilan belgilanadi. Qo'shni qon ta'minoti zonalari hududi indigokarmin eritmasi bilan bo'yalgan, biz qaysi arteriya orqali indigokarmin eritmasini kiritganimizdan qat'i nazar. Tajriba ma'lumotlarini oshqozonning o'limdan keyingi angiogrammalari bilan taqqoslash natijalari ushbu organ devoridagi qon aylanishining zonalligini tasdiqlaydi; bu qon ta'minotining bir nechta manbalari mavjudligi bilan bog'liq. Oshqozonning asosiy arteriyalarining terminal shoxlari o'rtasida ko'plab arterial anastomozlarning

mavjudligi, ularning qo'shimcha organlari o'chirilgandan so'ng, bitta arteriyadan asosiy arteriyalarning saqlanib qolgan dallanma havzalariga tez kollateral qon oqimi uchun maqbul sharoit yaratadi.

Yuqoridagilar quyidagi tajribalar bilan tasdiqlanadi: 3 ta itda oshqozonning o'ng oshqozon, oshqozon-ichak va chap oshqozon-ichak arteriyalari bog'langan. Chap oshqozon arteriyasi va oshqozonning barcha tomirlari o'tish mumkin bo'lib qoldi. Birinchi itga uchta arteriyani bog'lab qo'ygandan 10 minut o'tgach, oshqozon devori bo'ylab tarqaladigan indigokarmin eritmasi bog'lanmagan arteriyaga kiritildi. Buning sababi shundaki, kiyinishdan keyin: oshqozonning uchta asosiy arteriyasi yo'q. bog'langan arteriyalardan qon oqimiga qarshi turish, shuningdek oshqozon devorida mavjud bo'lgan arterial anastomozlarning keng ochilishi. Ikkinchi it bog'lanmagan arteriyaga kiritildi. (morfin-efir behushligi ostida qorin bo'shlig'ini ochish orqali) indigokarmin yuqorida tavsiflangan oshqozonning asosiy arteriyalari o'chirilganidan 7 kun o'tgach. Birinchi it singari, butun oshqozon indigokarmin eritmasi bilan bo'yalgan. Uchinchi it, xuddi shu vaqtda, bog'lanmagan arteriyaga. qo'rg'oshin marmotining suvli eritmasi, so'ngra umr bo'yi angiografiya kiritildi. Angiogrammada 7 kundan keyin qon tomir naqshlari normaga nisbatan keskin kuchayishi, arteriyalar burishishi va diametri kengayishi aniqlanadi. Odatda angiogrammalarda sezilmaydigan ko'plab arterial magistrallar paydo bo'ladi. Shunday qilib, buzilgan qon oqimini tiklash: bog'langan oshqozon arteriyasining dallanish zonasi mavjud bo'lgan keng anastomozlar orqali amalga oshiriladi. Bundan tashqari, 5% indigokarmin eritmasi o'n ikki barmoqli ichakning quyidagi arteriyalariga kiritildi: kranial, kaudal oshqozon osti bezi-o'n ikki barmoqli ichak arteriyasi va yuqori mezenterial arteriyadan ikkinchi filial. Kranial: oshqozon osti bezi - 12-krikokarmin eritmasi orqali yuborilganda chegaralar: bo'yoq tarqalishi ichakning yuqori uchdan bir qismini egallaydi. o'limdan keyingi Angiogrammada ushbu arteriyaning dallanadigan zonasiga to'g'ri keladigan oshqozon osti bezining boshini va o'n ikki barmoqli ichakka qaragan qismini qoplash. Kaudal oshqozon osti bezi - 12-krikokarmin ichakning o'rta* uchdan bir

qismida, uning tutqichida va oshqozon osti bezining pastki uchdan bir qismida tarqaldi, bu odatda rentgen angiogrammasida nomlangan arteriyaning dallanish zonasiga to'g'ri keladi. Yuqori mezenterik arteriyaning ikkinchi shoxining indigokarmin eritmasi bilan in'ektsiya qilinganida kaudal ajratilgan. o'n ikki barmoqli ichakning uchdan bir qismi va uning tutqichining tegishli qismi. Ushbu arteriyaning dallanish zonasi angiogramma bilan etkazib berish bilan tasdiqlanadi.

Xulosa: oshqozon va o'n ikki barmoqli ichakning asosiy arteriyalaridan biri orqali dorivor moddani kiritish orqali uning oshqozon va o'n ikki barmoqli ichak devorlari ichida bir tekis taqsimlanishini olish mumkin emas. Xulosa qilsak, oshqozon va o'n ikki barmoqli ichakning mintaqaviy infuzioni va perfuziyasini amalga oshirishda qiziqish uyg'otishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. S S Usanov, Sh J Teshaev (2022) comparative characteristics of the liver morphometric parameters of white unbored rats in normality and with the action of different anti-inflammatory preparations in polypragmasia, Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences , 2(1) ,(68-74)
2. SS Usanov (2022), Anatomical and Histological Parameters of the Liver of White Nonbored Rats in Normal , barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali , 2(1) , (123-128).
3. . Mamataliyev A. R. HISTOTOPOGRAPHY OF THE PROSTATE GLAND IN THE RABBIT //Экономика и социум. – 2025. – №. 2-1 (129). – С. 319-321.
4. Satybaldiyeva G. et al. Behavioral adaptations of Arctic fox, Vulpes lagopus in response to climate change //Caspian Journal of Environmental Sciences. – 2024. – Т. 22. – №. 5. – С. 1011-1019.
5. Омонов А.Анатомо-гистологическое предстательной железы у собак //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 44. – С. 41-45.